

Sygn. akt III U 477/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2019r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Marta Majewska-Wronowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 lutego 2019r. w Suwałkach

sprawy **U. A.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy

w związku z odwołaniem U. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 27 lipca 2018 r. znak (...)

- 1. zmienia zaskarżoną decyzję i przywraca U. A. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od dnia 1 lipca 2018r. do dnia 17 czerwca 2020r.;**
- 2. przyznaje radcy prawnemu J. R. z kasy Sądu Okręgowego w Suwałkach wynagrodzenie w kwocie 90 (dziewięćdziesiąt) złotych, powiększone o podatek VAT, za reprezentowanie z urzędu U. A..**

Sygn. akt III U 477/18

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 27.07.2018r. odmówił U. A. prawa do wznowienia wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

W uzasadnieniu wskazał, iż zgodnie z art. 61 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 1383 ze zm.) prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy.

Natomiast komisja lekarska orzeczeniem z dnia 10.07.2018r. nie uznała jej za całkowicie niezdolną do pracy.

W odwołaniu od tej decyzji U. A. domagała się jej zmiany i przyznania jej prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. Podniosła, iż z dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych wynika, że organem rentowy od 27 lat uznawał ją za osobę całkowicie niezdolną do pracy ze względu na zły i nie rokujący poprawy stan wzroku. W skarżonej decyzji organ rentowy przyjął błędną ocenę stanu jej zdrowia wcześniej dokonaną przez lekarza orzecznika i komisję lekarską, którzy tylko pobieżnie ją zbadali i zignorowali dokumentację medyczną dotyczącą jej leczenia. Wskazała, iż jest to druga wydana przez Zakład decyzja, gdyż wydana w dniu 18.07.2018r. zawierała błędy i po zwróceniu przez nią na ten fakt uwagi, została uchylona. Podniosła, że jej całkowita niezdolność do pracy wystąpiła przed ukończeniem 18 roku życia, a problemy z poprawnym widzeniem zaczęły się w dzieciństwie. Stan jej wzroku systematycznie się pogarszał - osiągając -20 i -21 dioptrii po korekcji okularami (bez korekcji -28 i -29), przy czym pole widzenia ograniczone do 20-250 w centrum. Z wysoką postępującą krótkowzrocznością obu oczu wiążą się zmiany zwyrodnieniowe siatkówki i naczyńki obu oczu, a także rozrzedzenie siatkówki z licznymi mętami degeneracyjnymi. Od 01.03.1991r. tj. przez 27 lat otrzymywała rentę inwalidzką z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. To pierwsze orzeczenie podtrzymały Komisje Lekarskie w latach późniejszych, podkreślając brak celowości rehabilitacji leczniczej i przekwalifikowania zawodowego. Do tej pory lekarze rzeczniczy nie mieli wątpliwości, że jest ona całkowicie niezdolna do pracy. W 2015r. przeszła dwa zabiegi usunięcia zaćmy na oku prawym i lewym, a w 2017r. przeszła dwa zabiegi kapsulotomii (usunięcia zaćmy wtórnej) na oku prawym i lewym. Wszczepienie soczewek wewnątrzgałkowych podczas zabiegu usunięcia zaćmy pozwala jej na bezkolizyjne poruszanie się bez okularów, nie sprawia jednak, że ostrość wzroku jak i pole widzenia uległy poprawie. Tym być może sugerowała się doktor konsultant organu rentowego wydając swoją opinię, a za nią lekarz orzecznik. Wskazała, że po zabiegach operacyjnych w 2015r. jej widzenie uległo zdecydowanej poprawie, jednak na bardzo krótko, ponieważ na przełomie 2016 i 2017 roku nastąpiło wyraźne pogorszenie i pomimo wykonanej w 2017r. kapsulotomii nie uległo ponownej poprawie. Na rencie inwalidzkiej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy przebywa od 1991r. i stan jej zdrowia nie pozwalał na podjęcie zatrudnienia. Przy tak wysokiej wadzie wzroku przeciwwskazana jest wszelka praca fizyczna, gdyż grozi ona odwarstwieniem siatkówki i całkowitą utratą widzenia. Jedyna dostępna jej praca to praca umysłowa związana z pracą na komputerze. Niestety nie jest w stanie pracować na komputerze dłużej niż godzinę, w związku z czym nie może pracować ani w administracji – nie przeczyta przedłożonych dokumentów, nie opracuje dokumentów komputerowo, ani w szkole - nie da rady przygotować się do zajęć; nie sprawdzi prac pisemnych uczniów, nie jest też w stanie zapewnić uczniom bezpieczeństwa, jeśli nie widzi, czym się zajmują. Nie ulega wątpliwości, iż praca biurowa, bądź praca nauczyciela to głównie praca wzrokowa z bliska, więc utrata prawidłowego lub choćby dobrego widzenia z bliska, wyklucza możliwość wykonywania zawodu. Ponadto nauczyciel pracuje w znacznej części z tekstem pisanym ręcznie (zadania domowe, prace klasowe, sprawdziany), o różnym stopniu czytelności, wielkości znaku czy nasycenia barwy tuszu, co dodatkowo utrudnia widzenie. Podniosła również, że do prawidłowego funkcjonowania w codziennym życiu potrzebuje pomocy innej osoby, ponieważ nie wolno jej dźwigać, więc nie może np. zrobić zakupów większych niż 2 kg, nie może też np. wynieść prania. Po swoim mieszkaniu porusza się swobodnie, ale poza nim często potrzebuje pomocy w dotarciu do celu, zwłaszcza po zmroku, wtedy nie jest w stanie zauważyć przeszkód, jak chociażby schodów czy krawężnika, a nagły wstrząs czy upadek może skutkować rozwarstwieniem siatkówki. Nie bez znaczenia jest też okoliczność, iż wraz z wiekiem musi liczyć się z postępem powikłań zdrowotnych, pogłębianiem się zwyrodnień przy braku rokowań poprawy stanu wzroku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji i dodatkowo wskazał, iż w dniu 25.04.2018r. odwołująca się złożyła wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ miała ustalone prawo do renty z tytułu okresowej całkowitej niezdolności do pracy do dnia 30.06.2018r.

Zgodnie zaś z art. 14 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia:

- 1) daty powstania niezdolności do pracy,
- 2) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do pracy,

3) związku przyczynowego niezdolności do pracy lub śmierci z określonymi okolicznościami,

4) trwałości lub przewidywanego okresu niezdolności do samodzielnej egzystencji,

5) celowości przekwalifikowania zawodowego

- dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu.

W myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 14.12.2004r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. z dnia 27.12.2004r.) lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie dokumentacji dołączonej do wniosku oraz po przeprowadzeniu bezpośredniego badania stanu zdrowia osoby, w stosunku do której ma być wydane orzeczenie.

Natomiast w oparciu § 4 ust. 3 rozporządzenia lekarz orzecznik może, przed wydaniem orzeczenia, uzupełnić dokumentację dołączoną do wniosku, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej.

W związku więc z koniecznością zasięgnięcia opinii specjalistycznej lekarza konsultanta, organ rentowy skierował odwołującą się na konsultację do specjalisty chorób oczu, która odbyła się w dniu 04.06.2018r. oraz dodatkowe badanie ostrości wzroku. Lekarz orzecznik po zapoznaniu się z opinią specjalistyczną lekarza konsultanta oraz dokumentacją medyczną, orzeczeniem z dnia 13.06.2018r. stwierdził, iż odwołująca się jest niezdolna do pracy i jednocześnie wskazał, że nie jest ona całkowicie niezdolna do pracy. Odwołująca się w dniu 25.06.2018r. złożyła sprzeciw od tego orzeczenia lekarza orzecznika. Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 10.07.2018r. również uznała, że odwołująca się jest niezdolna do pracy, ale nie jest całkowicie niezdolna do pracy.

Organ rentowy wskazał, iż w myśl art. 14 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, orzeczenie lekarza orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono zarzutu wadliwości, albo orzeczenie komisji lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Zgodnie zaś z art. 14 ust. 1 pkt. 1. ustawy o niezdolności do pracy oraz o jej dacie decyduje w formie orzeczenia Lekarz Orzecznik Zakładu, a organ rentowy związany jest wydanym orzeczeniem.

Niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu.

Ustęp 2 całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. '

Ustęp 3 częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Zgodnie zaś z art. 61 ustawy prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy, z zastrzeżeniem art. 101a.

Natomiast wyjątkowość instytucji przywrócenia renty z tytułu niezdolności do pracy polega na tym, że wyłączną przesłanką „odzyskania” prawa do świadczenia po jego uprzednim ustaniu wskutek odzyskania zdolności do pracy jest ponowne zaistnienie tylko jednej z przesłanek warunkujących prawo do renty, tj. niezdolności do pracy.

Sąd Okręgowy w Suwałkach ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Odwołująca się jest bowiem nadal niezdolna do pracy, a ta niezdolność jest częściową okresową niezdolnością do pracy. Tak mianowicie wynika z opinii biegłej lekarz sądowej z zakresu okulistyki – dr n. med. I. B.. Biegła po przeanalizowaniu dokumentacji medycznej i wykonaniu badania odwołującej się rozpoznała u niej: wysoką krótkowzroczność zwyrodniającą obu oczu w wywiadzie, stan po operacji zaćmy z wszczepieniem sztucznych soczewek tylnio komorowych (WTK) w 2015r., stan po nacięciu torebek tylnych soczewek YAG laserem, krótkowzroczność niskiego stopnia oka lewego i astygmatyzm krótkowzroczny niskiego stopnia oka prawego. Biegła zaopiniowała, że rozpoznane schorzenia powodują u odwołującej się częściową niezdolność do pracy na okres dwóch lat od 18.06.2018r. do 17.06.2020r. Nie powodują natomiast całkowitej niezdolności do pracy. Wskazała, iż ciśnienie wewnątrzgałkowe w obu oczach jest prawidłowe. Wszczyepy sztucznych soczewek tylnio komorowych (WTK) w obu oczach ufiksowane prawidłowo. Nie stwierdziła obecnie takiego naruszenia sprawności organizmu z powodu schorzeń okulistycznych, aby odwołująca się mogła być uznana za całkowicie niezdolną do pracy. W dniu 17.06.2013r. odwołująca się została uznana przez lekarza orzecznika za całkowicie niezdolną do pracy do dnia 17.06.2018r., ponieważ ostrość wzroku w obu oczach wyniosła 0,1 i rozpoznano zaćmę początkową w obu oczach. W 2015r. odwołującą się miała wykonane zabiegi operacyjne usunięcia zaćmy w obu oczach z wszczepieniem sztucznych soczewek tylnio komorowych (WTK). Podczas badania przez konsultanta Zakładu w dniu 04.06.2018r. oraz przez biegłą sądową w dniu 05.12.2018r. ostrość wzroku w obu oczach wyniosła po 0,3 czyli 30% dobrego widzenia. Wskazuje to, że ostrość uległa poprawie w porównaniu do badania z 17.06.2013r. Przeciwwskazana jest jednak odwołującej się ciężka praca fizyczna.

Sąd tymczasem podzielił opinię biegłej sądowej, gdyż została sporządzona przez lekarza o specjalności w leczeniu chorób oczu, a więc na które cierpi odwołująca się. Opinia jest też jednoznaczna w swojej wymowie. Jak zaś wypowiedział się Sąd Najwyższy choćby w wyroku z dnia 14.03.2007r. III UK 130/06, w sprawie o świadczenie rentowe to ustalenia biegłych lekarzy sądowych dostarczają sądowi wiedzy specjalistycznej, koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenia rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości.

Podobnie wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12.01.2010r. I UK 204/09 i z 24.02.2010r. II UK 191/09. Sąd bowiem musi zawsze kierować się ustaleniami biegłych lekarzy sądowych, którzy posiadają w tym względzie specjalistyczną wiedzę.

Opinia biegłej z zakresu okulistyki i wnioski z niej płynące są z resztą zbieżne z ustaleniami organu rentowego w zakresie istnienia u odwołującej się częściowej niezdolności do pracy. Rozstrzygnięcia wymagało, czy ustalenie odwołującej się prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy należy dokonywać w oparciu o art. 57 czy 61 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r. poz. 1270). W niniejszym przypadku odwołującej się, która prawo do renty nieprzerwanie posiada od 01.12.1991r., prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy należało przywrócić na podstawie art. 61 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z tym przepisem prawo do renty, które ustało z powodu ustąpienia niezdolności do pracy, podlega przywróceniu, jeżeli w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa do renty ubezpieczony ponownie stał się niezdolny do pracy, z zastrzeżeniem art. 101a.

Zgodnie z powyższym przepisem przywrócenie prawa do renty następuje ex lege w razie ponownego powstania u osoby ubiegającej się o to świadczenie niezdolności do pracy w ciągu 18 miesięcy od ustania prawa przysługującego jej uprzednio, jeżeli prawo to ustało wskutek ustąpienia niezdolności do pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 07.11.2001r. sygn. II UKN 565/00, z dnia 20.02.2006r. sygn. I UK 170/05). Nie ma tu znaczenia, czy dochodzi do przywrócenia tego samego stopnia niezdolności do pracy. Jeżeli przywróceniu prawa do renty towarzyszy zmiana stopnia niezdolności do pracy w stosunku do pierwotnie przyznanego świadczenia, organ rentowy dokonuje tylko odpowiedniej korekty wysokości renty. Zważyć również należy, iż sam moment ustalania przywrócenia prawa do renty nie jest istotny w tym sensie, że może do niego dojść także po upływie 18 miesięcy od ustania prawa do renty. Ważne jest tu tylko, by ponowna niezdolność do pracy powstała w ciągu 18 miesięcy od ustania tego prawa.

W przypadku odwołującej miała miejsce taka właśnie sytuacja. Jest ona bowiem nadal niezdolna do pracy, z tym że niezdolność ta została obniżona z całkowitej na częściową. Nie ma zatem podstawy do ustalania jej prawa do świadczenia rentowego na nowo badając podstawy z art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż przesłanka z art. 61 – dalsza niezdolność do pracy – istnienie u niej nadal. Treść przepisu art. 61 wskazuje bowiem na istnienie dalszej niezdolności do pracy w ogóle w określonym czasookresie (18 miesięcy od ustania niezdolności do pracy). Odwołującą się te przesłanki spełniła.

Mając więc powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ §2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i przywrócił U. A. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy na okres od 01.07.2018r. do 17.06.2020r. (pkt 1 wyroku).

Sąd miał na uwadze, że zaskarżona decyzja rozstrzygała o odmowie prawa do wznowienia wypłaty renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, nie odnosząc się do prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W sprawie można jednak było rozstrzygać w zakresie samego prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Odwołująca się złożyła bowiem przed upływem prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wniosek o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy bez wskazywania czy chce prawa do renty z tytułu całkowitej czy częściowej niezdolności do pracy. Organ rentowy winien więc rozstrzygnąć w ogóle o prawie do renty czy to z tytułu całkowitej czy częściowej niezdolności do pracy. Nie mógł ograniczać się tylko do rozstrzygnięcia o prawie do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Skoro więc nie rozstrzygnął o prawie do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy należało to uczynić w postępowaniu sądowym choć odwołująca się domagała się prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Zgodnie z §15 ust. 2 i §4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 03.10.2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 68) wysokość stawki minimalnej w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym wynosi 90zł i podlega podwyższeniu o stawkę podatku od towarów i usług

Mając powyższe na względzie postanowiono, jak w punkcie 2 wyroku.

Mt/PW